

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pe an 6 fl., $\frac{1}{2}$ an 3 fl., $\frac{1}{4}$ an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$ an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericescă-politică.

Insertiuni

Un şir garmond: o dată 7 cr., a doua óra 6 cr., a treia óra 5 cr., şi de fiesce care publicatiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la redacţiunea şi Administraţiunea **Unirii** în B. l. a. ş.

Anul IX.

Blaş 12 August 1899.

Numérul 32.

Pacea.

Timpul din urmă a fost timpul dorinţelor de pace. Pentru pace s'au adunat delegaţii statelor la Haaga, pacea a fost tema comisiunii interparlamentare de la Cristiania. Pace cere biserica în fie care zi, dorinţa de pace se exprimă cu ocaziunea vre unei întruniri.

Şi pe când dorinţa generală e de a avé pace, pacea lipsesce cu totul. În un loc poporul se rescólă în contra dărilor grele, în altul în contra restrîngerii libertăţii. Aici pacea e conturbată prin proiecte de legi noué, acolo prin modul de guvernare. Pacea se nimicesce aci prin frecările interne, pacea dispore acolo prin ştergerea drepturilor. Fie care comunitate, fie care ţară caută pace şi în locul ei află discordiă. Se caută pacea universală şi în locul ei se întilnesc framéntari şi nemulţumiri pretutindenia, cu tóte că Europa e creştină şi ca atare a eredit prin testament de la Înveţătorii lumii: pacea.

Când omul vede acéstă stare întórsă a lucrurilor, nu póte să nu cerce, cari ar fi cauzele neîmplinirii acestei dorinţe. Nu va trebui să scruteze mult, căci va afla în dată, că cauza este părăsirea lui Dumnezeu din partea societăţii.

Societatea modernă, părăsind religiunea, vre să aibă pace basată pe

motive curat omenesci, pe conceptul de ordine, pe economia socială. Ea ignorază cu totul, că pace nu póte să fie lăpédându-se de auctoriul păcii, ne voind să scie, că religiunea e fundamentul ordinii sociale, fiind singură ea în stare ca să trezescă în om conceptul datorinţei şi al supunerii, fără de care legile nu mai au nici o putere, devenind asemenea unor nori grei, cari prin fulgere şi tunete ameninţă călătorii, dar de cari nu se mai teme, în dată ce a ajuns sub coperiş. Politicii moderni nu vreş să vadă, că în timpurile fără de religiune societatea a fost ameninţată cu cutopire. Ei nu vreş să înţelegă, că atunci când statele erau creştine, era domnia păcii, era fericirii. Atunci părinţii puteau repeţi cu Tertulian, că cei ce se află în prinsori nu sînt creştini, pentru că creştinii aveau un Dumnezeu, care vedea tóte şi înainte căruia trebuiau să se prezenteze, ei nu incunjurau réul pentru frica de pedepsă, ci pentru iubirea virtuţii.

Acestea le au trecut cu vederea politicii moderni, şi coduşii de maximele unor pseudophilosofi, alungară pe Dumnezeu din familiă, din şcolă, din comunităţi, state şi societate. În un loc au persecutat biserica şi religiunea prin legi draconice, în altul s'au încercat a înstrăina clerul de popor şi poporul de cler. Moralul l-au schimbat cu legile civile, bisericile le au înlocuit cu temniţa, consciinţa cu baioneta.

Unde principiile adevérului etern sînt ignorate, acolo nu se mai observă legile, căci fiind ómenii egali, unul nu póte avé putere peste cel alalt, ér Dumnezeu care ar puté obliga pe om la observarea lor, e o finţă pentru societate necunoscută. Cum ne vom supune voué, ar puté zice poporul, cum ziceau odinióră Arabii din Algeria cătră Francezii învingători, dacă voi nu vè supuneţi lui Dumnezeu. Acolo auctoritatea civilă neţinînd cont de drepturile sale şi datorinţele poporului impune sarcini prea mari, aceea trece marginile, acesta se retrage şi e de lipsă să întrevină forţa. Din colo un popor desconsiderând drepturile naturali ale altui popor îl provóca la defensivă, şi continuând cu atacurile, se începe lupta şi pacea dispore. Interesele puternicului pretind nimicirea drepturilor celui mai debil, şi étă că în locul păcii şi al îndestulirii urméză agitaţiunea şi întristarea. Superbia cutărui stat şi duşmănia lui cu altul îl face, ca pe când cei alaltii se nevoesc după pace, el să zică: veto. Interesele şi inimiciţiile personali ale acestuia strică armonia, bunăînţelegerea, pacea dintre fraţi.

Pe când dacă societatea ar părăsi ateismul, dacă creştinii ar fi înveţacei practici ai Înveţătorii lor, legile ar fi observate, căci ar fi legislator etern, care obligă omul ca să le observe. Dacă crucea ar fi de asupra capetelor nóstre, ea ar apăra pe cel slab în

Feuilleton.

Amintiri şi impresiuni de călătorie.

De la Constanţa la Braşov.

(Fine.)

În spre sară am vizitat moschea principală; o clădire abia observabilă ascunsă în dosul unor case. E împărţită în două despărţeminte ceva în forma sinagogelor. Pe jos sînt aşternute covóre destul de frumoşe şi pe ele şedeau turcesce cu picioarele: un hoge şi mai mulţi turci, cari şineau în în mână nisce mătării şi legănându-şi trupul încetinel borborosiaş cuvinte neînţeleşe. Ce deosebire este între o biserică creştină cu ceremoniile ei sublime, şi între un ast fel de templu pustiu şi monoton chiar şi din exterior póte vedé ori cine, că cei ce se închină în chipul acesta sînt atât de de parte de adevér!

A doua zi am consacrat-o visitărei oraşului şi băilor.

În general pot spune că, oraşul a făcut asupra mea o bună impresiune. Mai frumos

e Bulevardul Elisabeta, pe malul mării, cu salonul de cură, Hotel Carol I şi catedrala; apoi strădile Elena şi Ovidiu şi piaţa Independenţei cu statua de bronz a nenorocitului poet. Cele alalte strade din partea de jos a oraşului, încă sînt destul de frumoşe şi curate, de şi cam strimte. De asupra pe platoş se întinde partea cea nouă, care e în plină desvoltare şi cu timpul va fi foarte frumoasă; se simte înse pretutindenea lipsa de vegetaţiune şi de arbori ornamentali.

Un singur lucru m'a impresionat neplăcut: mulţimea elementelor străine şi vorba puţin românăscă ce se aude. Mai în tot oraşul şi mai ales în port nu veţi de cât Grecii cu nasul lor fonomenal, Bulgăroi cu ceafa lată, Tătari cu fruntea lată, Turci cu nutra pocită şi Jidani obraznici şi murdari; toţi aceştia vorbese în limba lor, predominază încă limba greacă, care se aude mult şi prin restaurante, cafenele şi prăvălii şi cu tóte aceste nu se scandalisază nici nu se indignază nime, cum fac cu noi hegemonii nostri, cari ar voi ca şi pietrele să înveţe sonora lor limbă!

Băile de mare de la Constanţa din an în an sînt tot mai bine cercetate mai ales de bucureşteni, cari caută acolo distracţie şi

sănătate. Şi mai ales pentru cea din urmă, Constanţa merită să fie cercetată de cât mai mulţi fiind că băile, pe lângă poziţia foarte frumoasă, mai sînt şi sănătóse, fiind a fară din port şi prin urmare apa în continuu improspetată de valuri, pe lângă aceste mai sînt şi leştine!

Ultima zi a petrecerii mele în Constanţa, fiind Dumineca, am cercetat de dimineţă biserica catedrală, zidită de curênd. Acéstă biserică ar fi de sigur una dintre cele mai frumoşe biserici din România, dacă pictorul ar fi sciut da un caracter bisericesc-oriental icónelor sfinte. Dar așa cum sînt icónele din jurul stranelor şi ingerii din cupola cea mică deasupra corului, cu tóte modificările făcute în urma celor desbătute în sinod relativ la pictura acestei biserici, ea şi acum e prea murdară şi lipsită cu totul de caracterul picturii bisericesci, a fară dóră de icónele de pe iconostas.

Cântările de la utrenie, cântate de doi tineri dascáli (cântăreţi), cari aveau voce frumoasă, mi saş parut prea uniforme, ba chiar monotone şi nasali. Corul la liturgie a cântat foarte frumos.

Duminecă după amézi am vizitat vapórele de pasageri: Regele Carol I şi Prin-

contra celui puternic, casa sărăcăcioasă în contra palatului, când un supus s'ar opune, ea i-ar contrazice, pasiunile omenesci ar pute să se răscole și să alarmeze, căci ea le ar învinge, după ce nime nu le cunoște și nu le poate combate mai bine de cât ea, care s'a luptat cu ele în decurs de 18 vécuri. Și dacă Europa ar căde în despotism s'ar trimite vre un Ambrosiù, care să închidă porțile vre unui Teodosiù.

Dacă națiunile în loc să se fi luat după falsele maxime filosofice, s'ar fi ținut strîns de cruce și de evangeliã, istoria nu ar fi avut atâtea pagine de durere și de sânge, societatea nu ar fi fost atât de agitatã, atât de nesigurã, nu ar fi cãutat pacea în continu, fãrã ca s'o afle. Nu ar fi avut lipsã de atâtea baionete, de atâtea lanțuri de altmintea zãdarnice, căci când marea Tiberiadei e agitatã de furtună în zãdar o legi cu lanțuri, e de lipsã și de ajuns vócea lui Isus, ca totul să se liniștească. Restitue cãrmuitorii moderni societãții religiunea, și atunci drepturile vor fi asigurate, datorințele implinite, dreptatea observatã, iubirea frãțescã va înflori și va fi pace.

Bãncile romãnesci. În nr1 sãu de la 9 crt. „Budapesti Hirlap“ se ocupã în prim articolul cu bãncile romãnesci. Prilej la acãsta ia dat enunțiațiunea episc. Popea, de la banchetul din Arad, cã adecã pe timpul lui Șaguna poporul romãnesc figura numai ca o turmã micã, acum inse e mare și puternicã. „Am adaus la acãsta — continuã numitul ziar, — cã înainte cu 50 ani în pãrțile ardelene erau numai masse romãne, acum inse este și popor român și culturã.“ Special relevãzã nisuințele romãnilor pe te-

renul economic, nisuințe, cari sînt încoronate cu succese de netãgãduit, de și calea pe cari aù pornit era nebãtutã. Spre a o dovedi acãsta se provócã la ultimele date statistice, la numãrul cel mare al bãncilor, la capitalele cari trec peste 4 milioane, la fondul de rezervã de peste 1 milion, la depunerile de peste 14 milioane și la dividendã, care n'a fost nici cãnd mai micã de 5% adese inse de 10%. „Se înțelege cã cele mai multe din bãncile acestea sînt în comitatele romãnesci ardelene, dar se pare, cã terenul nu li nepriincios nici în comitatele vecine din Ungaria proprie. Avantagardele le înțilnim în Timiș, Caraș-Severin și Torontal, ma chiar și în Sãtmar, Bihor, Cenad, Arad și Selagiù.“

Și ceea ce îl încãntã pe scriitorul articolului e, cã conducătorii acestor bãnci stau în strînsã legãturã unii cu alții, și ca dovadã înșirã rezultatele și hotãrîrile conferenței ținute la Sibiu, la care aù fost reprezentate 52 de institute. Cãtrã sfîrșitul articolului nu pôte să nu constate, cã de și mësuriile luate de bãnci contribue la întãrirea lor, totuși ele vor avé și rezultate politice însemnate. „Bãncile romãne solidare (összetartó) sã pot avînta din colo de Piatra-craiului la o mare putere economicã și pot sã ajungã, fatã cu concurenții lor neorganizați, la mari rezultate“. În fața acestei primejdii care amenințã magiarimea din Ardeal, scriitorul articolului nu scie, cã politiciii de aci sã fi fãcut ceva pentru evitarea ei. „Atãta scim, cã dacã nu va face, ea — inteligința magiarã, — va regreta mai întãiu, cu atãt mai mult, cã romãniil nu se restrîng acum numai pentru fundarea institutelor de credit, ci se nisuesc, ca pe calea reuniunilor ei sã provadã pe popor și cu marfã.“ Zi de zi societatea romãnescã se consolidãzã tot mai mult și romãniil desvóltã ast fel de instituțiuni, de cari lipsesc magiarilor, dar

fãr de conlucrarea cãrora desvoltarea lor nu pôte fi nici independentã nici naționalã.

Mulțãmim scriitorului din „B. H.“ pentru prețioasele constatãri ce face la adresa romãnilor, avem inse témã, cã laudele aceste, ce ni se aduc nu vor duce la bune rezultate. Ne am prea dedat cu prigoniurile și cu nedreptãțirile, pentru ca sã ne facem iluziunea, cã compatrioții nostri, ar fi încãntați de noi și lucrarea nóstrã. Laudele, ce ni se aduc sînt mai mult nisce advertimente ce se fac celor de la cãrmã, ca sã ne apese și sã ne împiedece în desvoltarea pe cutare teren. Așa am pãțit tot de una și numai e de trebuințã sã adncem pilde. Tot de una, de cãte ori s'a observat, cã în cutare direcție putem și noi, ca cetățenii ai acestui stat, sã ne desvoltãm între marginile legali, pressa n'a lipsit sã alarmeze națiunea la primejdia ce o așteptã și sã provóce guvernul sã ne punã bețe în róte. Chiar și „szóvetkezet“-urile de credit, instituite anul trecut, nu sînt ore anume fãcute, ca sã zãdãrnicescã desvoltarea bãncilor romãnesci și proprie chiar sã le pricinuiescã daune?

E regretabil, cã în fața acestui atac faptic, nu numai închipuit, direcțiunile bãncilor nóstre nu se conformãzã întru tóte hotãrîrilor aduse în conferința de la Sibiu. E de absolutã trebuințã sã ne consolidãm mereu și sã ne întãrim tot mai mult, pentru ca sã putem resista tuturor atacurilor. Și asta nu se va puté, de cât numai pe cale legalã și în deplinã înțelegere și solidaritate. „B. H.“ spune, cã am puté fi o mare putere economicã, de ce sã nu lucrãm într'acolo ca sã și fim pãnã încã nu e prea tãrziù, și pãnã cãnd nu vor veni alții sã ne lea locul. Noi sîntem avisați numai la noi, la puterile nóstre proprii, alții aù statul la spatele lor și pot conta cu siguritate la tot spriginul lui.

cipesa Maria, ambele fórt frumóse și mai ales cel din urmã e elegant, luxuos și de o curãțenie exemplarã.

Am mai fãcut apoi o bae, și în diminéța urmãtore m'am reîntors la Bucuresci, firm resolul de a mai visita primul port român în datã dupã terminarea lucrãrilor, cari vor face din Constanța un port grandios și vrednic de a fi vizitat de tot Romãnul.

În Bucuresci nu mai era de trãit din cauza cãldurei insuportabile, de aceea m'am grãbit sã mē reîntorc în Ardeal, unde sciam cã aerul e mai rēcoros. În fuga trenului accelerat am putut observa, cã cu cât te apropii de pólele munților, bucatele sînt tot mai bune și privescã mai înveselitóre. Trecēnd repede prin încãntãtorea vale a Prahovei, am sosit pe un timp splendid la Predeal, de unde dupã o petrecere de cãte va cēsuri m'am scoborit încet cu „bummel zugul“ spre Brașov, pe care doriaam de mult sã-l vėd.

Ca pozițiune geograficã Brașovul nu are pãreche între orașele din Ardeal, ér ca oraș presintã caracterul tuturor orașelor sãsesci: puține semne de înãintare și lipsa gustului artistic la clãdiri, a farã de unele edificii publice mai nóuē și puține case private.

Fiind timpul scurt, dintre edificii publice am putut visita numai bisericile, începēnd cu cea din cetate sfîntitã de cãtrã I. P. S. Mitropolital Meșianu. Biserica e ascunsã, sã zice din motive finanțiare, în dosul unor case mari, din care causã nu se vede din piatã de loc. Ca arhitecturã e destul

de frumóșã, dar decorul intern, a farã pôte de iconostas, e puțin artistic.

Aprópe de piatã mare este monumentalã „biserica nēgrã“, lugubrã mãrturie a splendorei catolicismului între Sași. E o zidire imponentã, dar dãunatã, de foc și încolțitã rēu de dintele timpului, de care spiritul amorțit al luteranismului nu o a apãrat de loc. Neglijatã cu totul pe din a farã, internul e disgustãtor și pare cã de veacuri nu a mai pus nime mãna sã o curețe și sã o împodobescã, dupã cum se cuvine unui local destinat cultului divin. Aici mai mult ca ori și unde pôte vedé omul lipsa pietãții și sterilitatea credinței tuturor acelorã, cari s'aù separat de centrul credinței adevãrate, care este isvorul pietãții, ce îndemná pe adevãrații credincioși sã împodobescã lãcașurile sînte cu tot ce arta omenescã pôte produce mai frumos și mai prețios.

De la bisericã nēgrã, trecēnd pe lãngã imponentul edificiu al gimnasiului român gr. or. pe care spre marea mea pãrere de rēu nu l-am putut visita, din cauza reparațiunilor ce se fac, am mers la bisericã S. Nicolae. Acãsta e o bisericã vechie cu un turn frumos mai nóu, dar în intern e cam scundã și puțin îngrijitã.

Isprãvind în fuga mare cu visitarea bisericilor am trecut prin frumósele alee de la pólele Tēmpel pãnã din colo de rezervoriul de apã și am început urcarea serpentinei, cari duc cãtrã vîrfurile frumósele munte. Un cēs întreg am tot urcat cãrãrile cam strimte prin rēcórea binefãcãtore a pãdurei, pãnã ce am ajuns în vîrfurile muntelui, de unde se

presintã vederea o privescã admirabilã asupra orașului și a ținutului pãnã în mari depãrtãri.

Ca magiarismul sã se afirme și aici, guvernul pãrințesc a ridicat din banii țãrii, prin urmare și ai Romãnilor, cu ocaziunea milenului, o colosalã statuã a lui Árpád, așezatã pe un stilp uriaș de piatrã albã. Ast fel cugetã guvernul magiar cã va puté dovedi lumii cã descendenții lui Árpád sînt stãpãni absoluți ai acestui pãmînt! Dar piatrã e tot piatrã sau în cazul cel mai bun un „Zahn stock“, dupã cum îl zic Sașii prudenți și circumspecti, pôte din respect fatã de pãrintele bunilor lor aliați. (Îl zic „Zahn stock“ fiind cã privit monumentul din oraș, pare a fi o scobitóre de dinți, din cauza penel de uliù înfiptã în cãciulã sau coiful ducelui.)

Scoborindu-mē de pe munte am trecut pe lãngã cortierul școlilor unguresci zidite de guvern cu mare risipã de bani. Care este scopul acestor școli în acest centru, unde sînt atãtea școli sãsesci și romãnesci, scie tótã lumea chiar și Sașii.

Obsosit de atãta umblare am pãrãsit Brașovul cu proximal tren, ducēnd cu mine cele mai plãcute impresiuni, mai ales în ce privesc frumósele naturali ale acestui vechi oraș, și propunēndu-mi sã-l cercetez mai cu deamănuntul cãt ce mi se va oferi o binevenitã ocaziune.

Peregrinus.

Revistă politică.

Austria. Spiritele în Austria în loc să se liniștescă, devin din ce în ce mai agitate cu privire la modul în care s'a încheiat pactul cu Ungaria. S'a ținut mai multe adunări de protestare, cari mai apoi devin manifestări de stradă, și fiind că în unele locuri poliția nu se simțea în stare, ca să le înfrâne, s'a făcut recurs la armată. Tot în cestiunea acésta a ținut o ședință și consiliul comunal din Viena, primindu-se în aceea un proiect de rezoluțiune în care se denegă guvernului dreptul de a eda ordonanțele imperiale referitoare la dările de consum, și dacă totuși guvernul a făcut-o acésta, a comis, zice proiectul acela, o violare a constituției. Același consiliu provacă guvernul, ca să concheme Reichsrathul, pentru a-i supune spre examinare ordonanțele acestea, pe cum și cele alalte legi referitoare la pactul austro-ungar. Convingerea de altmintea a consiliului e, că Reichsrathul va respinge ordonanțele și nu va lua nici un conclud, în care s'ar cuprinde violarea intereselor austriace.

Opoziția din partea sa încă promite lupta cea mai înverșunată, și obstrucțiune chiar și la alegerea delegațiunilor, ce dacă s'ar verifica, cuota și de astă dată ar fi stabilită din partea Monarhului.

Cristiania. Conferența interparlamentară din Cristiania și-a terminat și ea debaterile. Dintre lucrările mai însemnate însemnăm propunerea polonezului Levakowski de a se compune un codice internațional despre drepturile poporilor, a cărui menire ar fi, să apere naționalitățile diferite din un stat, contra volnicilor și asupririlor venite din partea celor ce conduc destinele respectivului stat. Propunerea acésta a fost primită cu unanimitate. Viitorea conferență se va ține la Paris.

Bucovina. Presidentul Bourguignon n'a părăsit încă Bucovina, și până ce ar părăsi-o, vrea să o curețe cu orî ce preț de „agitatori“. O fôie germană scrie, că în urma întevierii consulului rusesc Pantchoulidzen, contra bravului director de la „Patria“ Dr Valer Branisce s'ar fi dat mandat de expulsare. Ordinul acesta este în mâna poliției din Cernăuți care îl intimă imediat dlui Branisce, cât ce se va reîntorci în Cernăuți.

Turcia. Albanezii, pe cum se scie, au fost înaintat conferinței de pace de la Haaga un memorandum în care își espuneau suferințele și dorințele lor. Memorandumul înse a fost respins, dar respingerea acésta nu i-a descurajat, și acum au convocat la un congres, ce l-au proiectat să se țină în Bucuresci pe 15/27 Sept., pe toți frații lor de sânge în orî și cari colțuri ale lumii ar locui. Dintre punctele mai însemnate, cari vor fi debătute în congresul acela, cari toate

tind la o subtragere mai mult orî mai puțin însemnată de sub domnia turcă, amintim cele mai importante. Înainte de toate ei vrea independența Albaniei sub suzeranitatea Sultanului, apoi școli albaneze, miliția națională compusă din fiii națiunii lor, încredințarea Albaniei unui guvernator ales de puterile europene, care înse să fie supus Sultanului, introducerea limbii albaneze de limbă oficială și în fine separarea Albaniei, în cele financiare, de către cele alalte provincii turcesci, întru cât toate dările câte se scot de pe spinarea Albanezilor, să se folosescă exclusiv pentru acoperirea speșelor și înflorirea patriei. Nu scim care va fi rezultatul congresului, dar orî care va fi acela, atâta totuși este îmbucurătoriu, că poporul albanez, care pe cât este de bătrân între popoarele europene, pe atât este și de rămas înapoi întru toate, în fine s'a deșteptat din letargia și a venit la cunoștința demnității naționale.

Belgiu. Însărcinarea, ce a luat-o asupra sa De Smet de Nayer cu formarea noului cabinet, s'a împlinit. Ministeriul actual belgian e constituit din un grup mai moderat al partidului catolic. Pe lângă toate circumspecțiunile, ce le are noul cabinet și pe lângă toate dorințele lui de a împăca opoziția liberală-socialistă, durată lui e problematică. E adevărat, că în partidul catolic s'au format trei fracțiuni, dar acestea se pot reuni fără mare greutate. Necazul asupra lui De Smet de Nayer nu-l vor aduce catolicii și în parte nici liberalii, ci socialiștii. Acestia într'o adunare a lor, au decis, că ei la nici un cas nu vor permite dreptul electoral universal dar plural, ci se vor nisui din toate puterile pentru dreptul pur universal. Ca să dobore ministeriul de acum, Socialiștii au hotărît, ca atunci când guvernul va presenta proiectul despre reforma electorală, ei vor propune revisuirea constituției și în specie a §-lui 47, în care e vorba de votul plural. Și fiind că acésta nu li-se va concede, ei vor împedeca votarea proiectului guvernial cu orî ce mijloce, până când se va retrage și ministeriul actual.

Rusia. Țarul își continuă direcțiunea, ce a fost luat-o în cestiunea Finlandei. El perseverază, pe lângă toate remonstrările, în propusul său de a incorpora la armata rusă, armata finlandeză și de a șterge unele din drepturile acestei țărișore. Împreună cu persistarea țarului ține și statornicia senatului finlandez pentru neatîrnare. Senatul e decis, ca să respingă orî ce lege, ce s'ar aduce în contra drepturilor esistente, și acésta o face conșciu fiind, că prin purtarea sa, puternicul suveran va șterge și dreptul de administrația internă, ce le a mai rămas încă. Legea odiosă va fi prezentată înaintea senatului la ierna venitoare, și nu e eschisă probabilitatea, că Finlandezii în desperarea lor, mai bine vor voi ca să ude pământul natal cu sângele propriu de cât să cedeze.

Într'atâta guvernul rusesc, în credința, că casând dreptul de întrunire pentru Finlandezii, va micșora obstaculele ce li se puneau, a șters dreptul de asociare. Și când senatul a cerut de la însuși țarul aprobarea statutelor unor societăți nouă, acesta le a răspuns, că nefiind asocierile finlandeze de nici un folos între împrejurările actuale, el respinge statutele, notificând tot o dată, că numai de la 1901 în colo pot spera Finlandezii, că vor pute forma reuniuni.

Correspondințe.

Din Marginime, luna Iulie 1899.

„ orî s'rac și cinstit ca și părinții nostri, orî tradator de religiune, biserică, nēm și limbă, înse plătit, cum să plătesc asasinii, pe cari nu i-a văcut nimenea bogății.“

»Unirea«, Nro 28 din 15 Iulie a. c.

Să pare că cerința a hotărît a pune la probă grea clerul unit și așteptă acum să-și vadă ostașii crucei la locul lor, apărând fortăreța dumnezească, a biserică și podoba darnului preoției primit de sus, să și-o conserve nepătată. Fericii cari prin focul curățitor trecând și ale lumii ispite, ca probați ostași vor pași cu suflet nepătat înaintea Dreptului Judecător!

Ispită grea ne cercă pe noi, ispita argintului lăcitor, ca odinioară pe iscaroténul Iuda, și fericii aceia, cari nu-și vor vinde pentru vre o câți va arginții caracterele lor de preoți și independența bisericii lor, la al cărui altar se mândresc a servi, și érași vai, aceluși preot carele vîndător se va face! . . . Frumos, și azi, după decisiul stors, așa zicând forțat a Prea Ven. Consistor din Blaș, forte atrăgător ne lucesc nouă banii aruncați ca de batjocură simțului nostru de căștig.

Pe un moment s'ar păre, că inima va să domnescă asupra minții.

Să judecăm înse calm.

S'raci am fost, s'raci sîntem și în necasuri tîngim încă și azi de pe o zi pe alta și când de la vr'un suflet bun ajutor ne vine, noi bine cuvintăm mâna binefăcătoare.

Așa am fost și așa sîntem noi și azi, am luptat și luptăm și aducem jertfe pe altarul națiunii, bisericii și patriei ca și cari pôte nici un alt stat în iubita noastră țară, ne-a rămas înse mîngăierea, că am fost sinceri și adeverați conducători ai poporului și preoți de model.

Fost'am una cu poporul încredințat păstoririi noastre și ne-am nisuit ai căștiga iubirea și încrederea lui prin aceea, că îl mîngăiam în durerile lui prin cuvinte creștinesci, poporul ne iubea și noi mândri eram de acésta dragoste neprihănită a poporului român, căci dór fiii lui sîntem noi cu toții și acest blînd popor „părinte“ ne numesce încă și azi!

Am crescut și dat poporului român așa s'raci cum am fost ómeni bravi și adeverați pricepători pe toate terenele și ne putem lănda, că mare parte a inteligenții de azi prin noi și din noi s'a întrupat.

Focul sacru al iubirii noastre pentru religiune, biserică, limbă și nēm l'am conservat virgin prin vremuri vechi și grele până în timpurile noastre, până azi când éta sătana ne cere ca să ne cernă ca grăul, până azi, când pentru vr'o câți va arginții ni se cere

ca să smulgem din inimile noastre celea mai dule și scumpe simțeminte, ce le avem pentru biserică și nēm.

Ni se îmbie banii, la cari avem și noi drept după dreptate, căci dōr avut'am și noi moși și strămoși, cari și-au vērșat sangele pentru apērarea patriei lor și am avut și noi părinți, cari au dat și jertfit pe altariul acestei mult cercate țări ca și ori care alt cetățan, și pentru acest sange, pentru aceste jertfe, dacă alții sint invredniciți — timpurile grele fiind — de ajutōre necondiționate, legea nu pōte fi mașteră numai față de noi și dreptatea dōr nu va fi pierit pentru noi, preoții romāni, că numai acestui preot romān sērac să i-se deie ceea ce i-se dă sub condițiuni atât de umilitōre.

Unde este aci ordine? Unde moral?

Sintem sāraci și pōte împărțitorii milei sperēzā a se folosi cu succes de acēsta stare a nōstrā și pōte cred, că slābiciunea nōstrā invinsā o datā, pașul prim din vastul lor plan e făcut și pe viitor, tradāndu-ne limba, nēm, religiunea și biserica, ne vom tārāi lingușitor pentru o bucățică de argint pe la ușile celor străini de noi și nēm, nostru, vom uita de popor și vom căuta iubirea acelora de la cari atārnam, vom uita de s. altar, de noi înșine și vom sāruta mână, carea ne va întinde mila veninosă.

Dar nu, să nu fie!

Preotul romān nu o va face acēsta, inima lui nu-l va lāsa, că el să-și rēscumpere cu prețul independenței bisericii, nēmului și religiunii sale acel dar danaic atât de urgisit.

Este timpul suprem a ne da sēmā de aceea ce am fost și sintem noi azi preoții romāni. Au apērat cu credința tare pēmergătorii nostri Sionul dumnezeesc și ōre nouā, cari ne māndrim cu șciința și cultura, să ne fie iertat a murdāri steagul luptei, purtat de aceia nepētāt și cu atāta māndrie?!

Sus să avem inimile!

Scumpul și iubitul nostru archiereu fost'a batjocorit și atins în simțemintele Lui celea mai sfinte, pentru că cu drept și dreptate ne-a apērat pe noi și biserica nōstrā contra unor intențiuni a farā de lege!

Ne-a venit rīndul, acum noi să demonstrām, că Escelența Sa și Prea Ven. Consistor cānd a remonstrat față de modalitatea și forma atât de umilitōre a împărțirii ajutoriului reg. de stat, au simțit așa pe cum noi simțim și au vorbit din inimile nōstre.

Să ne cugetām deci la urmările viitorului și dacā mai prețuim încă cât de puțin vōcea consciinței nōstre, atunci să nu primim ajutorul întins sub condițiuni atât de umilitōre, căci prin el nici o datā mai bogăți nu vom fi!

Să stārnim pe lāngā protopopii tractuali, ca să conchieme sinōde protopopesce mixte, în cari și laicii avēnd cuvīntul, în deplinā conțelegere să aflām mijlōcele și căile pe cari apucānd să ne ajutām noi pe noi înșine, căci vai amarā este bucătura străinului!!

frate mio.

Strbt 20 Iulie n.

La 16 Iulie n. s'a ținut aci adunarea preoților gr. cat. din tractul Ardușatului, sub președința dlui protopop Ștefan Pop. Din cele dezbătute în acēstā conferință relev

propunerea de mare importanță a preotului *Alexiu Pop* din Zazar. Pentru ca on. cetitorii ai „Unirei“ să o cunoască deplin, o las să urmeze:

„Între împrejurările penibile, la cari sintem osludiți prin politica modernă a șovinismului și a liberalismului, pe cum și — aci cu durere, trebuie să mărturisim! — prin nepăsarea Corului episcopesc al Bisericii surorii de ritul latin — cari toți aceea dorese, să ne sacrificām independența și autonomia nōstrā bisericească — singurul liman de mântuire al romanității nōstre religiōse; darā după ce poporul — în frunte cu arhierii nostri — așa sērbătorește au protestat în contra acestei violențe, în cât nici speranță de reușire nu mai au pe astā cale; pentru aceea cantā după ōri ce mijlōce, să ne dismembreze; așa au instituit și peregrinajul la Roma cu cei orbiți de nefericitul șovinism, pentru a esopera canonisarea limbii magiare.

Întu aceea dāu voia liberă potentăților, să ne punā acum și credința ba și supunerea nōstrā canonică la proba de bani, zicēnd că: ne vor da bani, dacā ne va recomanda — nu Episcopul, ci solgābirēul! Așa apoi socotesc, că vor pune mână — pe cale indirectă — pe autonomia nōstrā! Pe cānd adevă ni s'ar întări cu ajutoriul lui Dumnezeu și a Mamei nōstre strābune autonomia — ce o avem — în cele sufletesci, pe atunci noi preoții am ajunge infundați în „temnița ajutoriului de stat.“ Și încă pe contul a tot ce avem mai sfint și mai dulce în lume, pe contul: consciinței și a caracterului nostru de preoți romāni!

Prin acēstā procedurā apoi și latinii nostri sperēzā ași ajunge scopul: a ne vedea congruați de stat, rămānēnd frumōsele averi și fonduri catolice — ca atari și a nōstre — și pe mai de parte numai în mānile lor. Uită de aceea, că acel guvern, care e gata ași întinde mână sacrilegā în sanctuarul consciinței nōstre, numai prilej astēptā, să lea și de la ei aceea, ce ne o denēgā nouā.

Cu un cuvīnt autonomia nōstrā ar deveni „mōrtā“ — cu dotațiune de la stat, care ne va subsidia până ne vom purta după gustul solgābiraelor; și dacā la alegeri ne vom arēta bunī „hazafi“ votānd — nu numai noi — ci și poporul nostru pe candidatul grațiosului „coramisatoriū“ a cuitelor congruel nōstre! Adevă am ajunge la o autonomie după gustul „solgābirāesc“.

De ōre ce în circulariul Escelenței Sale Episcopului nostru din 9 Iuniū a. c. de dno nr. 1848 — număr de istorică însemnătate! — sintem avisați să ne trimitem datele de lipsă pentru esoperarea acelui ajutoriū de stat; ērā de altā parte din foī avem scire despre brava ținută a clerului din diecesele Albei Iulii și a Gherlei pentru apērarea libertății de consciință — de și acel cler a bună samā este mult mai slab dotat de cât sintem noi! totuși dā probe admirabile de tārā și curaj — e timpul suprem ca și noi să ne decidem a face tot pentru salvarea onōrei și a consciinței nōstre!

Se zice că: nu vom reuși! Dacā așa e (?), atunci — pe cum în trecut ne-a susținut poporul și ne-a dotat — și în venitoriū ne va dota, numai să fim cu tragere de inimă cătrā el și dreptarile lui! Drept, că dotațiunea lui nu e „boerēscā“, darā și el e lipit de gliā — abia are cu ce-și alina fōmea zilnică; înse pentru aceea mai preferesc a

fi stāpān în casa mea sēracă, de cât să fū slugā nimernic în palat boeresc!

Îngrozitōre e subsidiarea „condiționtā“ a ministrului de culte în efectele sale! Nu numai solgābiraelor va trebui să fim slugi plecate, ci și subalternilor lor! Atāta ne va ajunge, să nu facem ceva pe placul lor și étā! — ai gātāt și cu solgābirēul! Nu vei mai vedē din congrua statului nici crucerul orbului!

Și atunci ce va fi? Întōrcēnevom ērā la popor să ne ajute, la acel popor, care în noi nu va mai vedē pe apāratoriul sēu, pe părintele sēu, care la stat lui într'ajutoriū cu sfatul și cu intevenirea sa părintēscă, ci ne va privi ca pe slujbași și purtători de șlep ai domnilor de la putere?! O! atunci își va auđi nefericitul preot rēsplata meritată pentru „subsidiul de stat“: „dupā placul domnilor ai trāit și ai lucrat părinte! Sfat părintēsc nu ai cutezat a ne da! Ce lipsā mai avem acuma noi de tine?“ Atunci apoi am gātāt cu congrua, am gātāt cu omenia, ba am gātāt cu religiunea, cu un cuvīnt am gātāt cu „crucea“!

Étā plata statului neconfesional, liberal șel. șel!!

Mai bine vom răbda împreună cu poporul nostru, de cât să fim domni cu plăți grase — darā fără libertate și consciință și părinți sufletesci fără turma cuvīntatoriā.

Nu aceea a zis D. N. I. Christos: „mergeți și vestiți evangelia la totā lumea“ că voiū da plata grasā din punga statului, ci a zis: „fericiți veți fi, cānd vē vor goni pentru numele mieū, că plata vōstrā multā este — nu de la stat — ci în ceriuri“!!

Propun:

1. Să ne dechiarām solidarī în acēstā afacere de vitală însemnătate.
2. Să trimitem adresā de aderință — subscrisā de toți preoții tractuali — Escelenței Sale Episcopului nostru și să-i spunem, că noi — indignați până în suflet pentru deșconsiderarea auctorității archiereșce din partea guvernului — toți ca unul jurām! că ajutoriū de la stat numai prin mānile și la recomandarea lui vom primi, care singur e chemat a judeca activitatea nōstrā! — Episcopului nostru am jurat supunere canonică și nu pretorilor.
3. Să ne rugām de Escelența Sa, ca să convōce sinod diecesan, ca să se pōtā dechiera întreg clerul diecesan în acēstā afacere, ce e în legăturā nedespărțită cu autonomia bisericească.
4. Să rugām pe Domnii Protopopi din tractele archidiaconatului nostru, ca și ei să convōce preoțiimea la sfat, și cu toții să cerem — pe calea Rmului D. A. diacon — sinod diecesan!
5. Congruarea de la stat o pretindem pe basa informațiunei Episcopului, de ōre ce statul nu ne subsidiazā nici din al sēu nici din punga pretorilor, ci din fondurile catolice și din banii țării, la cari și poporul nostru — ba noi toți conferim cu dările nōstre. Drept aceea datele de lipsă toți să le subministrām cu aceea espresā condițiune, că: da! primim subsidiarea, pentru că drept avem la ea, darā fără complimente pe la oficiile pretoriale și fără subscrierea lor!“

Propunerea a fost primitā cu unanimitate, cu aceea observare, ca apelul să se îndrepte cătrā preoții întregel diecese, ēr nu numai cătrā cei din Archidiaconat.

Condițiuni de primire în școala civilă de fete a Asociațiunii din Sibiu și în internatul aceleia.

În clasa I a școlii civile de fete se primesc eleve:

- care dovedesc prin *atestat de botez*, că au împlinit cel puțin vârsta de 9 ani;
- care dovedesc prin *atestat școlar*, că au absolvat cu succes IV clase elementare (poporale sau primare), ori apoi dovedesc pe baza unui *examen de primire*, că sînt bine orientate în materialul de învățămînt prescris pentru clasa a IV-a elementară.

În cele alalte clase ale școlii civile de fete se primesc eleve, care dovedesc prin *atestat școlar*, că au absolvat cu succes vre o clasă premergătoare de la altă școală de categoria școlii civile.

În lipsa unui ast fel de atestat, sau pe lângă atestat de pe clasa V și VI de la școala elementară-poporală, primirea în ori care clasă a școlii civile, ce corespunde vârstei elevei, se poate face numai pe baza unui *examen de primire*, depus cu succes înaintea corpului profesoral al școlii, în sensul ordinațiunii ministeriului regesc-ungar de culte și instrucția publică, dto 11 August 1887, Nr. 29000. Examenul de primire este scutit de taxă.

Elevele, care se înmatriculează pentru prima dată la școala noastră, au să producă *atestat școlar, atestat de botez și certificat de revaccinare*.

În *cursul complementar* (supletoriu), împreună cu școala civilă de fete a Asociațiunii, în sensul §. 6 din statutul de organizare al școlii, se primesc eleve, care au absolvat cele patru clase ale școlii civile. Se pot înse primi și eleve, care au absolvat cu calcul bun numai două clase civile, dacă au trecut de 15 ani și sînt împedecate a absolva toate cele patru clase civile.

Inscrierile pentru anul școlar 1899/900 se pot face din 1—6 Septembrie 1899, st. n.

Examenle de emendare se țin în 2 Septembrie 1899 st. n. la 8 ore a. m., cu elevele, care s'au însinuat la direcțiune în termenul prescris.

În 5 Septembrie 1899 st. n. la 8 ore a. m. se vor ținé *examenle de primire*, érá în 6 Septembrie se vor începe prelegerile regulat.

Didactrul e 2 fl. v. a. pe lună, și pentru elevele din cursul complementar.

Elevele, care voiesc să fie primite în internat, fie eleve ale școlii civile, sau ale școlii elementare a reuniunii femeilor române, au să fie însinuate de timpuriu la direcțiunea școlii, înainte de începutul anului școlar, pentru ca să se potă face dispozițiunile necesare.

Taxa internatului e 250 fl. v. a. pe an, plătiți înainte în două sau cel mult în patru rate. Spesele pentru cărțile trebuincioase, pentru materialul de scris, de desen și lucru de mână, nu sînt cuprinse în taxa amintită. Acestea se portă separat de părinți, pe cum și cheltuelile pentru îmbrăcăminte și încălțăminte, pentru instrucțiune în fortepiano și în limba franceză.

Taxele pentru instrucțiune în fortepiano sînt de 2 categorii:

- dacă o elevă voiesc să lea orele singură, se compută la 2 ore pe săptămână taxa de 9 fl.*) pe lună; dacă 2 eleve împreună la 1 instrucțiune în aceeași oră, taxa se compută la 2 ore pe săptămână cu 4 fl. 50 cr.*) de elevă; sau
- dacă o elevă voiesc să lea orele singură, se compută la 2 ore pe săptămână taxa de 6 fl.*) pe lună; dacă se întrunesc 2 eleve în aceeași oră, taxa se compută la 2 ore pe săptămână, cu 3 fl.*) pe lună de elevă.

Instrucțiunea de limba franceză, câte 2 ore pe săptămână, se compută pe lună 1 fl. de elevă.

Tote taxele se plătesc direcțiunii școlare.

*) Din care sumă 1 fl. se contéză pe lună institutului, pentru susținerea fortepianelor în stare bună.

Edificiul internatului este situat în mijlocul unei grădini frumoase, în nemijlocită apropiere de parcul orașului, și e provédut cu apaduct, baie, lumină electrică, etc. în cât ofere cele mai bune condiții igienice.

Elevele din internat, a fără de școală, au în fie care zi anumite ore de conversațiune în limba franceză, magiară și germană după trebuință. Pe lângă aceea ele se prepară și învață lecțiunile sub conducerea și cu ajutorul directorei, al profesorelor și guvernantelor.

Elevele, care voiesc să fie primite în internat, mai au să aducă cu sine: o saltea, un covorel la pat, 2 perini, 4 fețe de perini, o plapomă sau țol de coperit, 4 ciarșafuri (lințoluri, lepedee), 6 ștergare, 6 servete, apoi perie de dinți, săpun și 2 pepteni, cari tôte rămân proprietatea elevei. A fără de acestea schimburile de trup sau albiturile, câte 1/2 duzină din fie care, ciorapi și fuste de colóre închisă și batiste (marâm) câte 1 duzină, 1 parapleu (cort) și încălțăminte trebuincioasă. Cât pentru toaleta nouă, părinții și tutorii sînt sfătuiți a nu face de acestea pentru copilele lor, căci pentru uniformitatea îmbrăcăminteii elevelor interne, *acele toalete se fac aici cu prețuri moderate*, prin îngrijirea direcțiunii internatului. Strins de uniformă se țin: o haină, 2 șurțe în forma unei haine, o pălărie de vară și una de iernă, cari necondiționat au să se facă aici și cari peste tot vor costa cam 16—22 floreni v. a.

De la direcțiunea școlii se pot primi prin postă: „Statutul de organizare” și „Regulamentul intern” al școlii, „Regulamentul pentru cursul complementar”, „Planul de învățămînt” și „Regulamentul ministerial pentru examenle publice, private, supletorii și de emendare”, à 10 cr. exemplarul. De la direcțiune se pot primi pentru 1 fl. și „Monografia” școlii, în care pe lângă istoricul institutului, se află descris edificiul școlii și al internatului în tôte amănuntele.

Direcțiunea școlii civile de fete a Asociațiunii.

Sibiu, în Inuiă 1899.

Elena Petrașcu
directoarea internatului.

Dr. Vasile Bologa
directorul școlii.

Nr. 239—1899

Înștiințare.

Miliția, ce se adună la Blaș din incidentul manevrelor de toamnă, va ocupa unele localități de ale gimnasiului, de aceea începutu anului școlastic 1899/1900 se amină cu câte va zile, și anume: examenle corectore, supletore și de suscepere se vor ținé în 6 Septembrie; înscrierile pe clasa I gimnasială, și a școlariilor, cari au mai fost la acest gimnasiu în 7 Septembrie; érá înscrierea școlariilor, cari vin de la alte școle medie, în 8 Septembrie a. c.

În 9 Septembrie la 7 ore a. m. se va face învocaerea Spiritului sfînt cu S. Liturgie, la 8 ore se vor ceti și esplica legile școlastice, și la 9 ore se vor începe prelegerile.

Condițiunile de primire și tacelele rămân neschimbate, cele din anii trecuți.

De la Direcțiunea gimnasiului superior greco-catolic.

Blaș în 4 August 1899.

Ioșif Hossu
director gimnasial.

Noutăți.

Sănătatea Papei. Ziarele italiene scriu, că zilele ultime Sfinția Sa Pontificele s'a simțit reu și a amețit de câte va ori. Medicul Lapponi, care se dusese în concediu, a fost rechemat telegrafice. Se zice, că indispoziția acésta i-a provenit Sfinției Sale din pricina grozavelor călduri, cari domnesc acum prin Roma.

Asociațiunea. Adunarea generală a Asociațiunii e convocată pe Duminecă în 27 și Luni 28 Aug. n. în orașul Deva. Sêrbările cari vor fi împreunate cu acésta adunare, sînt ast fel aranjate, ca să atragă multă lume la Deva. Pomenim de o cam dată că la concert vor debuta ardelenii Șorban și Dămian apoi dșorele Piso și Bardoși.

Concurs. Ministrul de comunicație a deschis concurs la cursul de 6 luni pentru cei ce vor voi să se aplice în serviciul poștelor. Salariul anual pentru ast fel de oficiali subalterni e de 5—700 fl. și bani de cortel. Cursurile se vor începe la 15 Septembrie n. și se vor ținé în orașele: Brașov, Vașarhei, Arad, Dobrițin, Verșeț, Zombor și alte orașe din Ungaria. La cursurile acestea se vor primi cei ce au absolvat patru clase gimnasiale, reale ori civile, au împlinit 16 ani și n'au trecut peste 35. Taxa de înscriere e de 10 fl. Cererile sînt a se adresa pe calea administrativă până la finea acestei luni direcțiunilor poștale cărora aparțin numitele orașe (Cluș, Orade, Timișóra etc).

Academia de veterinari. Înscrierile la acésta școală, se vor începe în 1 și vor dura până la 8 Sept. a. c. Cursurile duréză patru ani și se primesc tineri trecuți de 16 ani, cari au testimoniul de maturitate. Acestora dacă au testimoniul bun Ministrul de agricultură le dă și stipendii de câte 300 fl. Taxa de înscriere e 4 fl. la an și bani de școală 30 fl. Esecțional se primesc și tineri absoluți de 6 cl. civile. Îndemnăm pe tinerii nostri, să se aplice și pe cariera acésta folositoare și rentabilă.

Proces de presă. Era de împăcare își arată mereu ghiarele. Di Ioan Pop Reteaganul, fost redactor la „Revista ilustrată”, a fost ascultat sêptemăna tr. de judele de instrucție pentru publicarea biografiei și portretului lui Andrei Murășan. „Tribuna” din 10 l. c. încă scrie, că redactorului responsabil Andrei Balteș i-s'a inmanuat o citațiune, prin care e provocat ca să se prezenteze în 19 Aug. înaintea îndelului de instrucție Gödri Sándor.

Avis contribuabililor. Ministrul de finanțe a dat economilor respiriul pentru plătirea dării până la sfîrșitul lunii Septembrie.

Grindină. Ni se scrie, că la 25 Iulie n. o grindină de mărime ne mai pomenită a cădut asupra comunelor Velcheri, Pogăcéua, Șamșud, Lechințóra, Sabed și altele și a nimicit întrégă récolta anului acésta. Miseria e cu atât mai mare, cu cât aproape nime n'a fost asigurat.

Mare nenorocire pe calea ferată. În gara de la Juvisy-sur-Orge, nu de parte de Paris, în sara de 5 Aug. n. s'au ciocnit două trenuri accelerate. Cinci vagoane pline cu călători au fost total zdrobite. S'au constatat, că au murit 17 ómeni, 73 răniți.

Producțiune teatrală. La 12 Aug. n. se va juca la Șinca veche o piesă teatrală în favorul școlii confesionale greco-cat. din aceea comună.

Matica Slavensca. o reuniune slovacă, a fost disolvată pe motivul că face politică contrară statului.

Necrolog. Dr. George Candrea prof. în Bucuresci, doctor în filosofie de la universitatea din Strassburg, a repausat la Graz în 7 crt. A scris în colaborare cu T. Frâncu: „Rotacismul la Moți și Istrieni” și „Românii din Munții apuseni” studii foarte prețioase pentru datele geografice și etnografice ce cuprind. Céstă din urmă a și fost premiată de Academia română. Candrea a fost cât va timp redactor la „Dreptatea” după întemnițarea lui Dr. Branisce. A fost osândit într'un proces de presă la 2 ani temniță și 2000 fl. améndă. A trecut înse în România.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Viața și operile lui
Andrei Murășan.

(Continuare.)

*

Domnul Teodor oprise o dată câți va ospeti la masă, și dede voe și copiilor săi a sta de față, la aceea petrecanie. Aceștia înse se purtară ast fel, în cât totă adunarea își arăta pe față a sa nemulțămire. În dată ce se puseră la masă, începu Alecsie: Priviți ce nebunie! mie să nu-mi pue cuțitul meu! Tu mi-l-ai luat Ioniță, că eu mi-l cunosc!

Ioniță. Ține-ți gura, măi cap de boi, ce-mi trebuie mie cuțitul tău?

Alecsie. Veți bine, că tu mi-l-ai luat, tu care scormonesci toate gunoierile.

Ioniță. Mamă! Alecsie zice, că eu i-ași fi luat cuțitul.

Mama. Tăceți băieți! Ține Alecsie alt cuțit.

Alecsie. Na-ți! acesta e mai bun, cu acest cuțit de belitor cine să potă mânca?

Ioniță. Uită-te mamă, hoțul de Alecsie mi-a luat pâinea mea, și a aruncat-o sub masă!

Mama. Pote că n'a făcut-o cu voia. Alecsie rădică-o.

Alecsie. Sa isprăvit! căoi apucă în ghiarile lui bălan (așa se chema un câne mare).

Ospetii se uită unu la altul și își da cu cotul.

Domnul Teodor și soția sa, cari erau dedați cu asemenea certe ce se întâmpla la ei în toate zilele, dintru întâiu nu băgară de samă că copil s'ar purta neomenesc. Mai ne grămă înse începând să ospetii le caue greu purtarea cea rea a băieților: deci se roșiră și puseră capul în pământ, înfruntând pe copil atât cu vorba cât și cu palma. Aceea înse nu folosi nimic, căci băiații își mână răsfăturile și necuviințele una după alta. Fie care vorbă ce rostiau ei, era prăstă și simăna a nerușinare ce nici la omenii cei mai proști nu se pote afla.

Acum începu Teodor cu o față serioasă a se descărca pe servitori și servitoare de a căror rea însoțire, cum zice el, nu-și pote omul din destul păzi pe prunci. În casa noastră nu ved ei nici o faptă rea, nu aud nici o vorbă de rușine, dar când vin în conservare cu acest soi de omeni nerușinați învață o vorbă urită după alta. Ferescă Dumnezeu să audă ei în casa noastră ast fel de cuvinte nerușinate.

Unul dintre ospetii trase din umeri și zise, veți bine e un ce neplăcut.

După masă părintele se trase cu Alecsie într'un unghi, și-l întreba de la cine ar fi audit el vorbe de aceea?

Alecsie își viri degetul în gură și nu dede nici un răspuns.

Cei? de cine-ți e rușine? de la cine ai audit ast fel de măscări?

Alecsie. De la Tata.

Părintele. Dar aceea cu cuțitul belitorului?

Alecsie. De la Mama.

Cocóna la cuvintele acestea era să cadă în amețeli. Tu copil de belitor, de la cine zici că ai fi audit vorba aceea? de la mine? Așteptă numai să se ducă domni aceștia, căci atunci îți voi plăti eu nerușinarea ta. Priviți numai domnilor! Să zică că de la mine ar fi audit ast fel de vorbe rușinatoare. Audit-ai tu în viața ta asemenea cuvint de la mine? ¹⁾

*

¹⁾ Tot acolo; pag. 144—146.

Cocóna Marița i-se născu o copilă, model de frumșetă și de sănătate. O față rotundă și plină, ochi vii, o coloare sănătoasă, un pept lat, boltit, o talie dreaptă ca făclia, acestea erau însușirile, prin care se distingea de toate băiețele ce erau de plasa ei. Bărbatul Mariței un boier plin de foc și sănătate, a cărui privire își da să pricepi, că prin vinele lui cercuiesce încă sânge din timpul cavalierilor, nu se putea sătura de dragostea ce avea către acel ingerel, o săruta, o lua pe brațe, îi cânta, săria cu ea prin casă și zicea a dese ori, Eloiso! tu încă o să faci onore familiei mele.

Mariței înse i-se părea că ar avea de a îndrepta multe la aceea băiețică. Întâiu nu-i plăcea fața cea vie, rumenă și plină, și zicea des că băiețica ei nu samină a fată de domn ci de țeran. Dar dintru toate nu se putea împăca cu talia ei zicând, că ar fi prea grasă. Bărbatul se afla în post ostășesc. Deci în dată ce îi sosi acelaia o demândare ca să meargă la regiment, cocóna se sili a ajuta ici colea, unde i-se părea că buna natura a făcut vre o greșelă cu băiața sa. Mai întâiu de toate își însemnă o corsetă bună, în care ar ave să-i umble cocónița în toate zilele aședată și strînsă pe trup de înse-și mâinile mamă-sa.

Prea firesce, că nevinovata ființă trebuia să se supue, să rabde dimineta când io puneau. trebuia să o sufere peste zi, măcar că numai ea scia, cum îi strîngea măruntăiele, cum îi apăsa crudutele costite, ridicându-i umerii oblu în sus. Lipsa resuffării aerului curat, lipsa apetitului, toate acestea le răbda copilă fără a clinti măcar. mai pe urmă se învoi și cu aceea ce-i porunci mamă-sa, că adevă să-și dormă noptea în ast fel de ferecătura. E mamă-ta, — cugeta băiața în sine — ai datorie să o ascuți!

După câți va ani cocóna Marița avu bucuria a vedea că ea a schimbat toate în fetița sa, ce a făcut buna natură cu smințelă. Colorea cea vie din față perise dând loc unei fețe, ce o îmbracă trupul, după ce se desparte de suflet; un umăr era mai ridicat de cât cel alalt, și pe spinarea cea dreaptă ca lumina, acum se vedea ridicându-se un deluț ce îi zicem ghîb. Amăruntelile acestea înse le scia ascunde Marița prin perinițe, cuptușeli, suliman ș. a., în cât tot îi mai rămânea câmp a se bucura în sine, că a putut depărta din față-i roșeța cea țărănească și talia cea necioplită.

Acum se reîntorse și boierul de la spediția de război. În care fusese de atâta timp. Inima de tată ardea de dorința ce o avea spre a îmbrățișa pe unica sa fiică după atâta lipsire. Deci în dată ce se apropia de curtea sa, trecu călare pe sub poartă, unde-l întâmpină o fetiță palidă ce sâmbina a schilavă.

Fetița, întrebă el cu nerăbdare, a casă este cocónița Eloisa?

Ei sînt aceea; răspuse fetița.

Tu, Eloisa? tu fata mea?

Domnia ta tatăl meu?

Aci își întinse fetița brațele și boierul dându-se jos de pe cal o îmbrățișa, plângend amfîdoi: fetița lacrimi de bucurie, er boierul de supărare.

Unde este mamă ta, întrebă ofșirul turburat.

Nu e de parte, răspuse Eloisa — și duse pe tatăl său în odaia mamei sale.

Acosta, vedendu-l, sări cu brațele deschise să-l îmbrățișeze.

Ei înse se retrase cu o rēcělă zicend: ce naibă ai făcut cu Eloisa mea?

Când m'am dus, am lasat-o frumósă ca un inger, și acum o afu schidolă!

Cocóna se desvinui în miș de chipuri; ei înse nu asculta nimic, ci ceru să-i dea ceva de mâncare.

Sara vorbi puțin, și se culcă fiind ostenit de drum. A doua zi dimineta porunci ficiorului să-i înșale calul și se reîntorse la regiment, fără a-și lua măcar rămas bun de la cocóna, pe carea o lăsă încă dormind în pat, și nici că se mai reîntorse.

Lumea vorbi multe despre Eloisa și despre slăbiciunile ei cele trupesci. Ea audind unele ca acestea se necăjia și întorcându-se către mamă-sa zicea: acestea am să ți-le mulțămesc Domniei tale mamă și corsetei ce mi-ai dat. ²⁾

*

Meșterul Grigore nu se putea conțeni a nu înfrunta pe femeea sa, când pedepsia pe vre unul din băieți. El încă era iute, și când se necăjia, îi lovia pe unde-i venia mai îndemână: înse când îi pedepsia altul, aceea nu o putea suferi. Mina, băiețica cea mică își aruncă o dată jos bucățica de pâne ce-i o unseese mamă-sa cu unt prospet, pentru care faptă își și primi cuvenita rēsp-lată. Băiața sciind din alt privilegiu, că tatăl său îi ține parte, începu a țipa din toate organele. La acest țipet vine tatăl său, și începe a se strîmba către femea și a zice: „Cum nu te-ai prăpădit femea prăstă! Etă că i-au rupt mâna în două. E un ce neauđit, ca o femea cu nisce mâni așa grele, să lovescă pe o copilă atāt de plā-pāndă! Așa faceți voi femeile, când vi-se stîrnesce ceva în cap, atunci vă vērșăți mânia asupra fie căru prunc nevinovat.“ Întru aceea apucă pe fetița de mână, o luă pe brațe și-i căuta mână și-și arăta a sa neghiobă compătımire, din care pricină fetița căpătand curaj, începu a țipa mai tare și a bate din mâni și din picioare. Simplu părinte se spālmintă cugetand în capul său cel șec că fetița va se capete bōla cea rea (epilepsie). Așa decurgea creșterea în casa acesta în toate zilele, încă și atunci, când cerend vre unul din prunci ceva, mamă sa îi zicea să aștepte puțințel; căci numai de cât audial pe bărbat înfruntand pe sōrmana femea pentru ce nu dă pruncului numai de cât cea ce el cere. Și de ce îi întărită și îi face să strige într'una. Dacă din întâmplare vre un prunc se plāngea că ar avē dureri de cap, el, adevă părintele arunca totă pricina asupra femeii, zicend că ea ar fi trebuit să-i facă ceva, căci alt fel acela era sănētos. Cu vreme trēba deveni la atāta în cât copiii nu ascultau nimic de mamă, și când săria să-i ardă cu o vėrgă, atunci țipa în gură mare, ca să vie tatăl lor și să o înfrunte pentru că se atinge de ei. Iubirea aci nu avea nici de cum loc. Căci tatăl înfățișase de atātea ori pe mamă înaintea băieților ca pe o tirană, și lipsită de mintea cea sănētosă: ba mai pe urmă îi amenințară, că o vor spune tată-său. Înse pe cum nu iubia pe mamă, așa nici pe tată. De el avea puțină frică când îl vedea necăjit, înse atunci îl incujurau și după ce vedea că i-a trecut furia, atunci se folosia de el ca de un instrument în contra mamei lor. Ast fel se pot preface copiii încă de mic în omeni ticăloși și fără omenie. ³⁾

*

„În desērt; eu îți spun curat, că nu pot suferi, ca ei ticăloșii să-mi bată copiii! Eu sciū cu cât necas se cresc copiii, prin urmare nu voi, ca un neghiob ca dascalul, să pue mână pe ei! Și dacă tu nu mergi să înfrunți pe învătător pentru că a cutezat a bate pe Ionița, atunci eu îi voi scrie un răvāșel pe care sciū, că nu-i va pune în ferēstră. Cum îndrāsnesce el a maltrata pe acel tinēr!“ Ast fel vorbeia pretēsa Maria către bărbatul său, preotul din C. Ce s'a întâmplat, pote judeca ori cine.

¹⁾ Tot acolo; pag. 173—175.

²⁾ Tot acolo; pag. 193—194.

Preotul îi răspunde: femeie, tu scii, că ești mai înainte de a mă face preot, încă am fost dascăl, și încă am pedepsit! Apoi când se plângeau părinții, și în furia cea dintâi, ca tine acum, veniau și voiau a mă trage la dare de samă, nu scii tu cum le răspundeam: creșteți-vă copiii a casă ast fel ca noi dascălii în școlă să nu avem trebuință de noia. Dar până când vine copilul tău la mine în școlă, el trebuie să fie supus legilor scolastice, prin urmare când face rele, trebuie să sufere pedepsa de care este vrednic.

În școlă sînt ești judecătorul, a casă sînteti voi. Și tu femeie, îți aduci bine a minte, cum te năcăjiași pe unii părinți ca aceea, cari se plângeau pentru că le-am bătut copiii și cari îmi făceau feluri de imputări.

Ast fel de vorbe înțelepte negreșit că linișteau în cât va pe sîrmana preutesă. Inse tot nu o vindecau deplin; căci băiatul Ioniță era de față, și aușia cum îi ținea muma-sa parte; deci când se întimpla, ca dascalul să-l tragă érá-și la bancă, începea a se certa cu el, și a nu se supune la pedepsa. Urmarea era, că atunci pedepsa i-se îndoia. cu toate acestea Ioniță nu se îndrepta; căci el se socoti în fundul inimii sale nevrednic de pedepsă, și prin aceea se întărita, în cât viind a casă aprindea foc în gura muma sa asupra învățătorilor. Urmarea la toate acestea fu, că copilul perđend reverința, cu carea e dator un școlar a se purta cătră învățătorul său, mai pe urmă o perdu și pe aceea cu care ar fi trebuit a se arăta cătră muma sa; apoi ce se alege din acel băieți, cari nu au frică de părinți, scie și cel mai de pe urmă satean.¹⁾

În forma și spiritul acesta sînt scrise, în general, și toate cele alalte bucăți. Pretutindena vedem în ele un aspru satirie, dar cu toate acestea un mare umanist, care de o parte, tinde a ridiculisa și a reproduce fidel, în colorile sale triste, dar adevărate, educațiunea familiară de pe timpul lui Salzman, când s'a scris Cărticica Racului, și de pe timpul lui Murășan, când din Cărticica Racului s'a făcut Icoana creșterii rele, érá de altă parte vre, ca lumea frageđilor vlăstari să o lea sub scutul său nobil, să o apere contra periclenor educațiunei greșite, și să-i dea o educațiune alésă, rațională, să o nobiliteze, să o îndrepte pe calea adevărului, bunului, frumosului și folositorului, și să o conducă la limanul fericirii atât aici, cât și dincolo de mormint.

Pare, că Murășan este marele filantrop de la Schnepfenthal, încunjurat de mititeii săi clienți, a căror sorțe s'a gravat adinc în inima sa nobilă și s'a împreunat nedespărțibil cu tendințele sale umane; sufletul său sbórá de la familie la familie, fără deosebire de rang ori de avere; aici se surprinde de copiii răi, neascultători, încăpăținați, invidioși, și cu alte scăderi; colo se măhnesce vedénd nepăsarea sau imbecilitatea părinților față cu copiii lor; în alt loc atinge conștiința mamelor, le critică, se tînguesce, desperézá și plânge din inimă.

Dorința sa este a străbate în sinul familiilor, a le trezi conștiința și a le o lumina, ca să vadă, că rea și greșită este educațiunea, ce o dau copiii lor, și să se convingă, că fructul ostenelei lor nu va fi dulce ca mierea, ci amar ca veninul. Dar el nu arată principiile educațiunei raționale, nu învață pe părinți, cum să-și crească copiii, în loc de acestea el se vîră în familie, unde studiézá datinile, obiceiurile, ascultă

conversarea, privesce faptele, pândesce tractarea cu copiii, cu servitorii, cu supușii, cu sêracii, cu cerșitorii, și apoi presită o serie lungă de scene triste și condamnabile, cari la rîndul lor, firesce, vor zădărnici din temelie creșterea copiilor, și vor face, ca în urma lor să resară o mulțime de figuri jalnice și jertfe de copii. În felul acesta îi succede lui Murășan a arăta nu numai efectele creșterii rele, dar tot o dată și cauzele aceleia. Pare că zice: „Fă așa, dacă vrei, ca copiii tăi să fie răi“, sau cu alte cuvinte: „Nu fă așa, că nu e bine.“

Filantropul nostru nu-și alege exemplele din sinul celor „sănătoși“, căci el scie, că fie care părinte ar vre, ca fiul său să se desvólte frumos, și trupesce, și sufletesce, numai cât dorința acésta a celor mai mulți părinți a dese ori se zădărnicesce în fața ignoranței, sau în fața pedecilor, și așa părinții rămân cu dorința, érá copiii lor cad în noroiul creșterii rele. Pentru aceea el se cobórá în mijlocul „bolnavilor“ săi, îi adună în jurul său, le ascultă tînguirile, le înțelege durerea și suferé alături cu ei. Din miseria acestor bolnavi sînt scóse exemplele sale, de aici sînt luate simptomele și defectele asupra cărora vre să atragă atențiunea părinților.

Fără nici o cruțare pune înaintea părinților trecutul, când copiii lor erau buni și nestricăți, apoi trece la prezente, când deja rezultatele educațiunei familiare încep a se manifesta, din prezente le arată o mulțime de scene petrecute în sinul familiilor, lăsând, ca în scenele aceste să-și recunoscă rolul așa, cum l-au jucat spre nefericirea și detrimentul copiilor lor. Cu multă grijă descrie părinților calea, pe care și-au crescut, și-au condus copiii din trecut și până în prezente, arătând fidel tot brujul mic, uc care nu s'au păzit, și tot abisul, de la care nu și-au oprit copiii.“

Prof. Ioan Raț.

(Va urma.)

Amalrich regele Ierusalimului și cei doi peregrini.

(Narațiune istorică.)

(Continuare.)

Răspunsul lui Kuncz l-a dispăcut lui Hanoch, de ore ce dînsul avea în gând ca cu ajutorul peregrinilor să-și realizeze unele planuri mari. Nureddin voia să-și adune o armată puternică, cu care să mîrgă contra lui Saladin, care s'a făcut stăpân pe multe țeri de ale lui. Dacă lui Saladin nu-i stă nime în cale, atunci Hanoch ca partisan de a lui Nureddin putea să pîrdă tot. La cazul când el ar puté să-i aducă ómeni cari să-l vindece atunci putea să aștepte o bună răsplată nu numai în bani ci și în țeri.

În dimineața următoare Hanoch poruncesce să se aducă mai mulți catiri în curtea castelului, apoi invită pe peregrini să incalce fără nici o contradicție, la din contră îi aruncă érá în temniță. Dînsul încă se sui pe un catâr și însoțit de o trupă de Turci înarmați porniră spre Damasc. De înpotrivire nici vorbă. Pe cale Hanoch a înțeles că cu răul nu poți face pe nime ca să cureze pe cine va, ci mai ușor s'ar ajunge scopul pe calea binelui. Ast fel în ziua următoare își

schimbă totă purtarea față de cei doi peregrini. El începu să le povestescă aceluia despre fabuloasele bogății ale principelui, despre marinimositatea lui și le făgădui muni de aur, numai să-l mîntuiescă de bolă, le puse în prospect distincțiunile cele mai mari.

Kuncz îi reflectă ast fel: „Dle, nu o dată ți-am spus, că morbul și sănătatea sînt în mâinile celui de sus. Noi ne vom ruga, ca Dumnezeu să se îndure spre dînsul, dar nu în schimbul banilor și al onorurilor, ci singur din iubire creștinéscă.“ Hanoch nu-și bătea capul cu motivul pe care îl spuneau peregrinii, pentru dînsul lucrul de căpetenie era numai să-l vindece. În urmă în depărtarea albăstrie se iviră turnurile nenumărate ale Damascului. Cete de ómeni, cari aveau afaceri în oraș mergeau și veniau. Hanoch îi opria mai pe toți și îi întreba despre starea lui Nureddin. Dar cei mai mulți își vedură de drum fără să-i dea vre un răspuns. Modul de domnie tiranic a lui Nureddin, a înstrăinat poporul și nime nu era care să-l compătímescă; ba aproape toți erau veseli că se mîntuie de un domn fără inimă. Când ajunse aproape de cetate îi întimpină un bărbat călare pe un cal sdraván. Érá marele vezir! Dînsul ne-a da informațiuni esacte!“ Acesta oprindu-și calul zise: „Sosesei și tu abia, ca și melcul, pentru care nu există grabă. Nureddin răcnesc de durere; momentele lui sînt numărate, totă nădejdea e în doftorii străini. Dă pînten cătărului ca să nu întărim!“ El grăbiră într'una. În urmă sosese la porța cetății, de unde în galop o luară pe strade de-a dreptul la palat, unde servitorimea îi aștepta cu neastimpér. Acestia îi conduseră cu grabă prin mai multe sale împodobite la odaia de la Nureddin. Aici pe un scaun de mătăasă jăcea puternicul principe, de care tremura totă Asia și Africa, și la a cărui poruncă toți stăteau înmărmuriți. Acum era slăbit și ofilit, cu fața și buzele stîlcite, cu ochii eufundați în cap, fără un léc de putere. Hanoch apropiându-se de dînsul, îi zise să nu aibă témă, c'a sosit cu cei doi doctori renumiți, despre cari l-a înștiințat deja. Dar Nureddin era în cele din urmă, ochii i-se împainjiră, aușul l-a pierdut de tot. Kuncz privindu-l mai de aproape îi reflectă lui Hanoch: „Toate au trecut, nimic nu-l mai scapă, mórtea e sigură!“ „Dar de o dată își reveni pe câte va momente în fire și ridicându-și capul îi agrăi cu vóceră-gușită: „Cu mine isprăviți! Bucurați-vé că scăpați de mine. Nureddin móre, érá resvritorul Saladin va supune cu sabia toate popóriele. Domnia sa se va estinde de la Nil până la Eufurat; acúși va ajunge în Damasc, unde va ucide pe toți prietini mei, el va devasta împărăția Ierusalimului și va intra în cetate peste muri. Vai de creștinii și de păgânii! Stăpânirea sa va dáinui în veci!“ Cu vorbele acestea și-a dat sufletul. Corpul său cădu fără putere pe așternut și nu se mișcă mai mult. Cei din jurul lui, cari erau atât de serioși, deveniră veseli și mulțamiți de bucurie, că în sfârșit s'au mîntuit de un om atât de înfiorător. Singur Hanoch era măhnit, dînsul întorcându-se spre cei doi peregrini îi injură în tot chipul și le porunci ca să-l readucă în viață. Dînsii îi spuseră că e imposibil, atunci Hanoch se turbură și mai tare și porunci să-i lege în lanțuri. Marele vezir vedénd acésta îi strigă:

¹⁾ Tot acolo; pag. 215—216.

„Nebunule, ce urli ca un animal. Ce vină ai străinii acestia? Să-i lași în pace. Din momentul acesta sînt sub ocrotirea mea și fiind că tu ești atât de ingrât am să le dau din al meu zece mil de ducați.“ Apoi întorcîndu-se spre Kunez și Bernhard le zise: „Diminătă, când resare soroarele puteți pleca; ecă aici sînt banii!“

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut:

Programa gimnasiului sup. gr. cat. și a școlilor elementare din Beiuș pe an. scol. 1898/99 de Ioan Butean director. Are la început câte va schițe din Grecia, publicate la tot cazul de prof. Bulc. Corpul profesoral a constat din 1 director 15 profesori ordin. 3 estraord. și 4 catecheți. În consemnarea manualelor aflăm pentru fie care studiu (a fără de religione și l. română) câte două soiuri pentru români și magiari. De beneficii au profitat la stipendii de pâne Vulcanian 20 elevi à 20 fl și din cel Zsigaiian 18 à 8 fl. anual. Cu stipendii în diferite sume au fost împărțiiți 20 elevi. În internatul Pavelian au locuit 130 alumnii, 43 împărțiiți din întreg beneficiul. 26. de jumătate. Sistemisate sînt 29 fund. Paveliane și 1. Dorobantiană, și pe viitor 1. a preotului Moza din Gruiu-lung. Dintre colecțiunile gimnasiale s'au înmulțit mai ales biblioteca tinerimei cu o mulțime de cărți române și magiare. Escelența sa Episcopul a vizitat cu dea măruntul în două rânduri gimnasiul și a asistat și la esamenele finali. Dintre fondurile gimnasiale însemnăm fondul de pensiuie profesoresc de 38062 fl. 20 cr., mai sînt două fonduri mici de aproape 100 fl. a tinerilor miseri și a tinerimei școlare. Averea societății de lectură e de 818 fl. 50 cr. Numărul elevelor au fost de 311 dintre cari 161 gr. cat. 105 gr. ort. După progres 18 s'au avut înaintea din toate studiile. secundă au avut 69. studiile ecstraordinare le-au ascultat 106 tineri.

III. Programă școlii civ. gr. cat. publice de fete din Beiuș de Vasiliu Ștefanica director. Are în frunte portretul decedatei împărătesse cu câte va note din viață, apoi disertația „Despre religione de Ilie Ștan. Urmăz: planul de învățămînt cu consemnarea manualelor folosite, membrii senatului școlar, corpul didactic ș. a. Școala are 6 profesori și 5 profesore. Numărul elevelor în an. scol. 98/9 a fost de 59. dintre cari 13 gr. ort. Pentru recușite și instrumente de fisică. Esc. Sa Pavel a dăruit 330 fl. Partea a două cuprinde date despre Internatul de fete fundat tot de Episc. Pavel. Superioritatea internatului stă din 9 persoane. Elevele internatului zilnic au fost ocupate cu aranjarea mesei, ordinea în clasă, și sala de studiu și capelă, er cele mai mari au fost și în culină. Numărul elevelor au fost 46, din acestea 22 au fost cu totul gratuite, plătindu-li-se taxa din fund. Paveliană er la 4 din fund. diecesan al școlii de fete. De pe fie care pagină aproape, din programa acăsta se vede marele spirit de jertfă al Esc. Sale Episcopului Pavel, care cheltuiesce sume mari pentru internatul și școala acăsta, așa cât sînt primele de acest fel la noi Români din Ungaria.

Principiile politice, de Teod. V. Păcățian, Sibiu 1899, 289 pag., prețul 2 fl. Broșura acăsta cuprinde ideile eruditului profesor Dr Holtzendorff, traducerea românească a dlui Păcățian e foarte bună limba fluentă și românească. E de netăgăduită însemnătatea și trebuința mult simțită a studiului

acestui, special pentru noi Români, cari a dese în luptele noastre uităm că politica e ori știință ori artă și ne folosim de ea. nu pentru a ne elupta drepturi, ci . . . mulțămiri personale.

Raportul al II al școlilor capitale ortodoxe orientale române de băieți și fete din Lugos pe 1898/9 de George Joandrea, învățător are o disertație despre „studiul geografiei, importanța și metoda ei.“ Corpul învățătoresc stă din 9 membrii, numărul elevilor a fost de 285 dintre cari 150 băieți și 135 fete.

A brassói állami fa-és köipari szakiskola XV évi értesítője, szerkesztette Timon Zoltán igazgató. Numărul lucrurilor efectuate de școlari în decursul anului trecut a fost de 261 în valoare de 2120 fl. Cele mai de preț se vor espune la Paris. Numărul elevilor a fost de 50, din cari de abia 4 români gr. ort.

Sfinta și Dumnezeesca

EVANGELIE

a Domnului și Dumnezeului nostru
Isus Christos

revădută după originalul grecesc și acum întâia dată tipărită cu litere străbune în zilele preainălțatului Împărat al Austriei și Rege Apostolic al Ungariei Francisc Iosif I. cu binecuvîntarea Preasfințitului nostru Archiepiscop și Mitropolit de Alba Iulia și Făgăraș Dr Victor Mihályi de Apșa.

Blaș 1900.

De la sfinta Unire 200.

Evangelia e tipărită în format folio, pe hârtie de pergament albă și consistentă, cu litere mari nouă, cu cadru duplu: negru și roșu, și cu titlul și litere inițiale eră-și roși, e de o executare tipografică escelență. Se estinde pe 40 côle 323 pagini.

Pagina titulară are un cadru artistic, în celea patru colțuri cu simbolele evangeliștilor: ânger, vultur, leu și boi. De asupra, în mijloc e chipul Mântuitorului ca învățător, avînd în mână cartea, er de desupt e pecetea metropoliei.

La începutul fie cărei Evangelii, stă chipul Evangelistului pe hârtie grosă satinată, viața lui și indicele după capete, arătându-se fie care cap când se cetesce, în ce zi și la ce pagină?

Sfârșindu-se evangeliile de peste an, urmăz evangeliile de diminătă ale învierii, a sîrbătorilor nemișcătoare de peste an, ale sfinților, la ocașuni diferite, la sf. Ungere, sf. Botez și sfințirea apei.

Urmăz apoi un tipic amănunțit despre aceea, când se începe și când se gată fie care Evangelist, evangelia canaanenei, din săptămăna botezului și apoi schimbarea evangeliilor după ziua în care cad ss. Pasci ș. a.

Ca limbă, nu lasă nimic de dorit, ținîndu-se cont de progresele și dezvoltarea limbii literare românești, de vechile texte, și de aceea, ca să fie pe înțelesul poporului.

O recomandăm cu totă căldură spre a fi cumpărată pentru tôte bisericile Provinției noastre mitropolitane.

„Ben Hur“, de Lew. Wallace, tom. I. 539 pag., tom. II. 508 pag., prețul broșurat 1 fl. 45 cr. Puțini vor fi aceia, cari cetind număr de număr acest roman în colonele foil noastre, să nu fi dorit cu nerăbdare aparițiunea lui în volum. Am ținut cont de acăstă dorință așa de multe ori exprimată, și acum putem oferi cetitorilor nostri pe celebrul „Ben Hur“ cu un preț așa de neînsemnat. Binevoitoarea aprețiare, de care scrierea acăsta a fost împărțită la tôte nămurile, fiind tradusă aproape în tôte limbile, și chiar faptul că traducerea noastră a fost salutată cu simpatie de ziarele noastre, ne dispensează de ori ce recomandare. Priceperea, cu care Wallace, generalul american, a sciut să descrie lumea romană în adevărata sa lumină, să ne înfățișeze poporul jidovesc cu tôte apucăturile și pornirile sale, cu tradițiunile și aspirațiunile sale, și mai pe sus de tôte sentimentul acela creștinesc, care încadrăză tot romanul acăsta, admirațiunea față de familia sfință și neperitorele tablouri, în cari ne pune înaintea ochilor pe Fiul lui Dumnezeu, — sînt de așa, cât țin încătușată atențiunea și emoționează până la lacrimi Traducerea românească e cât se pôte de fidelă. ea reproduce în frumoșe și alese cuvinte tot sentimentul, pe care autorul l-a pus în scrierea sa, tot entusiasmul, totă căldura, care nu pôte lipsi în o scriere creștinescă. în care aproape fie care capitol se ocupă cu Dumnezeu. Cartea se pôte procura de la Tipografia seminarială și pôte fi pusă în mănile fiesce cui.

Jertfa creștinilor.

Comentar al liturgiilor bisericii grecesci compus de Dr Victor Szmigelski. Tomul I. Introducere dogmatică. Cu aprobarea Prea-veneratului Ordinariat mitropolitan de Alba Iulia și Făgăraș. Blaș 1897. Tipografia seminariului archidieceșan. Pag. 230 în 8. Prețul 1 fl. 5 cr. sau 2 lei 20 bani. Editura auctorului.

Manual de Psihologie și Logică pentru clasa VIII a școlilor medie edat de Dr Vasile Hossu. Blaș. Tipografia seminariului archidieceșan. 1898. Prețul broș. 1 fl. 20 cr.

Posta Redacțiunii. On. Art. Boeriu în Casonul mare. Un cetitor al foil noastre ne-a spedit prul 30 din „Csiki Lapok“ în care s'au publică o declarație subscrisă de Dta. N'am luat act de ea, de și cuprinsul ei stă în contradicere cu celea ce ne af scris mai înainte, căci am dori să vedem și nril 25 și 27 din numita foie. Buna reputație a Dtale postesce să ne procuri acești numeri spre a pută cunoșce și noi starea chestiunii. Sperăm, că o veți face. — Din munții apusenți. Calul T. a sosit prea târziu, de aceea se lasă liber.

Editor și redactor răspundător:

Dr Vasile Suci.

(30) 5-10

Fabrica

de

Cement-Portland din Brașov

recomandă fabricatul său de

„Cement-Portland“

garantând pentru calitatea cea mai bună.

Se află de vîndare cu prețul cel mai ieftin la

„Consum“
societate comercială pe acții Blaș.